νουν τὸ κατάστρωμα τοῦ Τουρκικοῦ καὶ σπάζουν δυὸ βάρκες τῆς φρεγάτας. Ἐπάνω στὴ φρεγάτα ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Χόβαρτ, παρακολουθοῦσε μὲ λύσσα τὴ ναυμαχία κ' ἔδιδε διαταγές.

Ἡ Ἕ ν ω σ ι ς ἐπωφεληθεῖσα ἀπὸ τὴν ταραχὴ καὶ τὴ σύγχυσι τῶν Ὀθωμανῶν, εἰσώρμησε ὁλοταχῶς στὸ λιμάνι τῆς Ἑρμουπόλεως, ἐνῶ πίσω της ἔπεφταν ἄστοχα στὴ θάλασσα ἡ σφαῖρες τῶν ἐχθρικῶν πλοίων. Ἀλλ' ἐνῶ ἔμπαινε μὲ τέτοια ὁρμή, εἶδε νὰ βγαίνῃ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἀπὸ τὸ λιμάνι ἕνα ἄλλο πλοῖο, χωρὶς σημαία, ποὺ τὸ πῆρε γιὰ Τούρκικο. Στὴν ἀπελπισία της ἡ Ἕ ν ω σ ι ς ὥρμησε ἐναντίον του γιὰ νὰ τὸ πλευροκοπήσῃ καὶ τὸ βουλιάξῃ, τὸ πλοῖο ὅμω , ποὺ ἦταν ταχυδρομικό, ἅμα εἶδε τὸν κίνδυνο, ἔκανε πίσω ὁλοταχῶς, ὕψωσε τὴν Ἀγγλικὴ σημαία κι' ἔτσι ξέφυγε τὸ τρακάρισμα, ποὺ σίγουρα θὰ τὸ φουντάριζε...

Ἡ Ἕ ν ω σ ι ς ἀγκυροβόλησε στὸ λιμάνι, πίσω ἀπὸ μιὰ Αὐστριακὴ κορβέτα, ποὺ τὴν ἐχρησιμοποίησε γιὰ ἀσπίδα ! Ὅλα αὐτὰ γινόντανε μπροστὰ στὸ λαὸ τῆς Σύρας, ποὺ παρακολουθοῦσε τὶς περιπέτειες τοῦ ἐθνικοῦ μας σκάφους καὶ ζητωκραύγαζε μέχρι τρίτου οὐρανοῦ :

— Γειά σου καπετὰν Σουρμελῆ !...

Ὁ ἴδιος ὁ ναύαρχος Χόβαρτ στὴν ἔκθεσί του ποὺ δημοσιεύτηκε ἀργότερα, τ' ἀναφέρει ὅλα αὐτά.

***

Τὸ παραπάνω ταξεῖδι ἦταν καὶ τὸ τελευταῖο τοῦ Σουρμελῆ στὴν Κρήτη. Ἡ Ἐπανάστασις ἔσβυσε ὕστερ' ἀπὸ λίγον καιρό, ἀπὸ τὴν πίεσι ποὺ ἐξήσκησαν ἡ Δυνάμεις ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος. Στὸ μεταξύ, ἡ Ἕ ν ω σ ι ς ἔμενε πάντα ἀραγμένη στὸ λιμάνι τῆς Σύρας. Ἡ Τουρκία ἐφοβέριζε ὅτι θὰ ἐβομβάρδιζε τὴ Σύρα καὶ τὸν Πειραιᾶ, ἂν δὲν τῆς παραδώσουν τὸ «πειρατικό»—ὅπως τὸ ἐχαρακτήριζε—καράβι τοῦ Σουρμελῆ. Καὶ διηγοῦνται ὅτι οἱ Χιῶτες ἔμποροι τῆς Σύρας, τρομοκρατημένοι ἀπὸ τὶς τουρκικὲς φοβέρες ἔλεγαν στὶς ἀρχές :

— Δόστε τήνε τὴν Ἕ ν ω σ ι, καὶ σᾶς τὴν κάνουμε χρυσῆ !...

Πρωθυπουργὸς τότε ἦταν ὁ Βούλγαρης-ὁ περίφημος Τ σ ο υ μ πὲς-ὁ ὁποῖος θύμωσε μὲ τὶς τουρκικὲς αὐτὲς φοβέρες καὶ ἔστειλε τὸ πολεμικὸ «Ἑλλὰς» στὸ λιμάνι τῆς Ἑρμουπόλεως γιὰ νὰ προστατέψῃ τὴν Ἕ ν ω σ ι. Κ' ἔτσι ἡ Τουρκία δὲν ἐτόλμησε νὰ πραγματοποιήσῃ τὶς φοβέρες της.

***

...Ὅταν κατὰ τὸ 1875 ὁ Σουρμελῆς ἐπῆγε στὴν Κωνσταντινούπολι γιὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν κόρη του, ποὺ ἦταν ἐκεῖ παντρεμένη, ὁ Χ ὀβαρτ Πασσᾶς τὸν ἐκάλεσε σὲ γεῦμα. Ὁ Σουρμελῆς, ἀγαθὸς ἄνθρωπος, σκέφθηκε νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησι, ἀλλ' ἀπὸ τὴν γκαφα αὐτὴ τὸν ἔσωσε ὁ Ἕλλην πρεσβευτὴς τῆς Ἀμερικῆς Τάκερμαν, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε :

— Καπετὰν Σουρμελῆ, μὴ δεχθῆς ! Δὲν εἶνε σωστὸ ὁ ἡρωϊκὸς καὶ τίμιος κυβερνήτης τῆς Ἑ ν ώ σ ε ω ς νὰ καθήσῃ στὸ τραπεζι ἑνὸς πουλημένου σταὺς Τούρκους. Ἑνὸς μισθοφόρου !

Ὁ Σουρμελῆς, γέρος πιά, ζοῦσε στὴ Μύκονο

Κάποτε, κατεπλευσε, κατὰ τύχην στὸ νησὶ αὐτὸ τὸ Ἰταλικὸ θωρηκτὸ «Ἀφοντατόρε» Ὁ κυβερνήτης ἐπεσκέφθηκε τὸ Σουρμελῆ καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἔμεῖς, ἄτλοὶ ναυτικοί, ὑποκλινόμεθα μπροστά σου γιατὶ σὲ περιβάλλει ἡ δόξα !

Λίγα χρόνια μετὰ τὴν Κρητικὴ Ἐπανάστασι, ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς τῆς Αἰγύπτου μελετώντας νὰ ἐπανασταθῇ, κατὰ τοῦ Σουλτάνου, δὲν ἀπετάνθη σὲ Ἄγγλο ἢ σὲ Γάλλο, ἀλλὰ στὸ Σουρμελῆ γιὰ νὰ τοῦ ἀναθέσῃ τὴ διοικησι τοῦ στόλου του. Ὁ Σουρμελῆς δὲν ἐδέχτηκε.

— Δὲν ὑπηρετῶ σὲ σημαία ξένη καὶ μόλιστα τὴν Αἰγυπτιακή, εἶπε ·

Καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἥσυχη ζωή του. Καὶ πέθανε γέρος καὶ λησμονημένος στὴν ἀγαπημένη του μικρὴ Μύκονο.

ΑΚΟΥΣΑΤΕ ΚΑΙ ΦΡΙΞΑΤΕ

ΠΩΣ ΒΓΑΖΟΥΝ ΤΑ ΔΟΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

Οἱ Ἰάπωνες ὀδοντοϊατροὶ ἐνεργοῦν τὰς ἐξαγωγὰς τῶν δοντιῶν μὲ τὸ χέρι, δηλαδὴ μὲ τὸν ἀντίχειρα καὶ τὸν δείκτην τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ. Γιὰ νὰ συνηθίσουν σ' αὐτὴ τὴ δύσκολη δουλειὰ ὑποβάλλονται εἰς μακρὸν προπόνησιν. Μπηγουν δηλοδὴ κατ' ἀρχὰς ἕνα καρφὶ σὲ μαλακὸ ξῦλο καὶ ὄχι σὲ μεγάλο βάθος. Τὸ καρφὶ αὐτὸ προσπαθοῦν νὰ τὸ βγάλουν μ' ἕνα μόνον τραβηγμα τοῦ χεριοῦ. Ὅταν τὸ κατορθώσουν μπήγουν τὸ καρφὶ σὲ σκληρότερο ξῦλο καὶ σὲ μεγαλείτερο βάθος.

Τὴν τακτικὴν αὐτὴν συνεχίζουν μέχρις ὅτου κατορθώσουν νὰ βγάλουν μ' ἕνα μόνον τραβηγμα τοῦ χεριοῦ ἕνα καρφὶ μπηγμένο βαθεια στὸ πειὸ σκληρὸ ξῦλο.

Ὅταν πλέο τὸ κατορθώσουν κι' αὐτὸ τοτε θεωροῦνται ὡς.. συμπληρώσαντες τὰς σπουδάς των καὶ ἀρχίζουν νὰ...περιποιοῦνται τοὺς δυστυχεῖς πελάτες των !

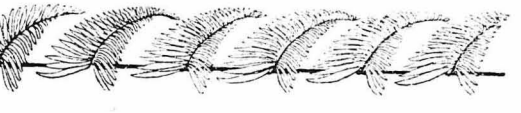

Ὁ Κανάρης τρέμει !...

Ὅταν κηρύχτηκε ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος—στὴν ἀρχὴ τοῦ 1854—πολλοὶ πολιτικοὶ θέλανε νὰ λάβῃ μέρος καὶ ἡ Ἑλλάς. Γίνηκε τότε μεγάλο πολεμικὸ Συμβούλιο στ' Ἀνάκτορα. Ὁ Κανάρης, ἐπάνω στὴ σχετικὴ συζήτησι, σηκώθηκε καὶ εἶπε ὅτι τ ρ έ μ ε ι γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ βλέπει νὰ περικυκλώνουν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ἀντώνης Κριεζῆς ὅμως, πρωθυπουργὸς τότε, δοξασμένος καὶ αὐτὸς καπετάνιος, σώναξε μόλις ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ Κανάρη :

— Ἀπορῶ ν' ἀκούω πὼς τρέμει κι' ὁ γενναῖος Κανάρης !

— Τρέμω τ ώ ρ α , εἶπε τότε ὁ Κανάρης γιὰ νὰ μὴν τρέμω ὕ σ τ ε ρ α !...

***

Ὁ Ἰμάμης τῶν Λαγκαδίων

Ἡ οἰκογένεια τῶν Δελιγιανναίων ἦταν τόσο μεγάλη καὶ τόσο δυνατὴ στὰ Λαγκάδια τῆς Γορτυνίας, στὸν καιρὸ της Τουρκιᾶς—ὥστε δὲν ἐδίστασαν ἕνα γάϊδαρο ποὺ εἶχαν γιὰ νὰ τοὺς κουβαλάῃ νερὸ στὸ σπίτι, νὰ τὸν βγάλουν... Ἰμάμη !

— Βρέ, Ἰμάμη, οὔστ ! τοῦ φωνάζανε ἀκόμη καὶ μπροστὰ στοὺς Τούρκους.

Τέλος ὅλο τὸ χωριὸ τὸν ἐφώναζε μὲ τ' ὄνομα αὐτὸ ἀκόμη καὶ μπροστὰ στὸν Τοῦρκο Ἰμάμη, χωρὶς οἱ Ὀθωμανοὶ νὰ τολμοῦν νὰ μιλήσουν...

***

Ἕνας ἐφευρέτης ἐπὶ Ὄθωνος

Στὰ ἀρχεῖα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν βρέθηκε ἡ κατωτέρω περίεργη ἀναφορὰ στὸ Βασιλέα Ὄθωνα :

«Κραταιότατε, Θειότατε, Θεοστήριχτε, καὶ Ἀνίκητε Βασιλεῦ Κύριε Κύριε Ὄθων, ζῆθι ! ζῆθι ! ἐν ἀκροτάτῳ γήρατι. Ἀμήν.

«Βασιλεῦ Ὑψηλότατε, Κληρονόμε καὶ ἀρχηγὲ τῆς προπατορικῆς ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων Βασιλείας, ἀχείμαστοι, Ἐλπὶς ἀκαταίσχυντε καὶ καύχημα πάντων τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων· τολμῶ ὁ οὐτιδανός καὶ ἀνάξιος δοῦλος τῆς Κραταιοτάτης σου Βασιλείας, νὰ παρακαλέσω τὸν ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τὸν Ἐπουράνιον Βασιλέα, ἵνα σπείσῃ καὶ διαφυλάττῃ τὸ ἔνθεον ὕψος τῆς Κραταιοτάτης Βασιλείας πανευτυχὲς καὶ πανευδαίμον ἐν βαθυτάτῳ γήρατι, ὑποτάσσοντας ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς πάντα τὰ βάρβαρα καὶ ἀντιπαλα ἔθνη καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ τουρκικά. Ἀμήν, ἀμήν· ἀμήν! Εἰ καὶ ἀνάξιος τολμῶ ὁ οὐτιδανὸς δοῦλος τῆς κραταιοτάτης σου Βασιλείας ἀναφέρειν περὶ δύο τινῶν μηχανικῶν μεθόδων, τῶν ὁποίων τὴν μηχανὴν ἐφευρων πειραματικῶς ὁ δοῦλος της, προσφέρω αὐτὰς τῷ Κραταιοτάτῳ Βασιλεῖ τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνι· αἱ ὁποῖαι, εἰ καὶ πτωχαμικραὶ εἰσὶ καὶ ἐξευτελεῖς, παρακαλῶ νὰ τὰς δεχθῇς ὡς ἐδέξατο ὁ Ἀλέξανδρος Βασιλεὺς τὸ ὕδωρ, ταῖς κοίλαις χεροὶ προσενεχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ποιμένος. Ἡ μὲν μία εἶνε μόλις τις μηχανικός, μὲ ὀλίγα ἐργαλεῖα, μὲ τέσσαρα ἢ μὲ δύο μόνον ἄλογα ζῶα, μὲ ὀκτὼ ἢ μὲ δώδεκα πέτρας, καὶ μὲ τὴν δύναμιν αὐτῶν τῶν ζώων νὰ γυρίζουν ὅλαι αἱ πέτραι καὶ νὰ ἀλέθουν εἰς ἕνα νυχθήμερον, αἱ μὲν 8 πέτραι κοιλὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως 100, αἱ δὲ δώδεκα 150, περὶ τῆς ὁποίας ἐλπίζω εἰς ὀλίγον διάστημα καιροῦ νὰ καταντήσῃ νὰ γείῃ καὶ αὐτοκίνητος, καὶ τῆς ὁποίας τὰ ἐργαλεῖα τὰ χρειωδέστερα τάεἶχον κατεσκευασμένα διὰ νὰ τὰ φέρω μαζί μου, πλὴν κακὴ μου τύχη, σήμερον στέκονται εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι ὁ τεχνίτης αὐτῶν τῆς Κραταιοτάτης σου Βασιλείας, κατατρεχθεὶς δι' αὐτὰ παρὰ τοῦ τυραννοτάτου καπετὰν πασᾶ, καὶ δεινοπαθήσας, ἐβλήθη εἰς τὸ κάτεργον κακῶς ἔχων σιδηροδέσμιος, ὅπου καὶ ἐκάθησα ἡμέρας 33. Εἶνε ἡ πλέον ἀ σ τ ε ι ο τ έ ρ α διήγησις τῶν συμβεβηκότων τοῦ δούλου της. Ἡ δὲ ἄλλη εἶνε μηχανή τις, ἥτις δὲν κινεῖ ἓν πλοῖον τόσον, ὅσον κινεῖται ἐλπίζω τὸ βαπόρον, ὅμως χωρὶς φωτίαν καὶ σπίρτα, ἀνεξόδως, μὲ δύναμιν ὀλίγων ἀνθρώπων, ἀσπιάστως. Ἡ πρώτη μηχανὴ τοῦ μύλου, θέλει φανεῖ ἱκανὴ διὰ ν' ἀποδείξῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δευτέρας τρανώτατα. Τοῦτο ὑπάρχει τὸ δουλικόν μου ἐπίτημα Κραταιότατε Βασιλεῦ· (εἰσακουσθεῖσι ἡ δεηστς τοῦ ἀναξίου δούλου της τῆς Ἑλλάδος), ἡ δὲ θεία καὶ παντουργικὴ δύναμις αὐξησιεν αὐτὴς τὰ ἔτη εἰς πολλὰς περιόδους ἐτῶν, τό τε κράτος τῆς Οἰκουμένης, ἀμήν ! ἀμήν ! ἀμήν !

1835, Ἀπριλίου 10.

Τῆς Κραταιοτάτης καὶ Θεοστηρίκτου Βασιλείας σου ἐπὶ ζωῆς δοῦλος πιστὸ ατος

Χριστόδουλος γεωργίου κεσσαριεὺς

παρευρισκόμενος εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ κυριάκου γερανοπούλου, ομυρναίου».

Ὅπως καταλοβαίνετε βέβαια, πρόκειται περὶ ἀνθρώπου πάσχοντος τὰς φρένας. Καὶ συνεπῶς ἡ ἀναφορὰ του, παρὰ τὰς μεγαλειώδεις ἐφευρέσεις του, ρίχτηκε—καὶ δικαίως—σ' ἀρχειονοτούλαπα!..